Vastaanottaja:
Eduskunta
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Viitteet: HE 220/2016 vp, eduskunnan ympäristövaliokunnan kuuleminen 9.11.2016

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RILin lausunto hallituksen esityksestä laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry:ltä (jäljempänä RIL) lausuntoa hallituksen esityksestä 220/2016, joka on annettu eduskunnalle maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi.

RIL kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä. Esitämme kunnioittavasti niiden johdosta seuraavaa:

Lausunto koskien lakia maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslakia siten, että rakentamisen energiatehokkuuden olennaiset tekniset vaatimukset tulisivat uusien rakennusten osalta sisältämään vaatimuksen lähes nolla-energiarakennuksista. Lakiesityksen mukaan rakennushankkeeseen ryhtyvän olisi huolehdittava, että rakennus sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla suunnitellaan ja rakennetaan lähes nollaenergiarakennukseksi.

Velvoite siirtyä uudisrakentamisessa lähes nollaenergiarakentamiseen sisältyy uudelleenlaadittuun Euroopan parlamentin ja neuvoston rakennusten energiatehokkuudesta antamaan direktiiviin (ns. EPBD-direktiivi).

Lähes nollaenergiarakennus (115 a §)

Direktiivissä säädetään lähes nollaenergiarakennuksen määritelmästä. Luonnoksen mukaan laissa määriteltäisiin direktiivin mukaisesti, mitä lähes nollaenergiarakennuksella tarkoitetaan.

Pitäytyminen direktiivin mukaisessa lähes nollaenergiarakennuksen määritelmään on kannatettava esitys, eikä RILillä ole tältä osin huomautettavaa esitykseen.

Direktiivin lähes nollaenergiarakennuksen määritelmässä on myös maininta energiantarpeen kattamisesta hyvin laajalti uusiutuvalla energialla.

Kansallista täytäntöönpanoa koskevaan lakiluonnokseen ei sisälly rakennuskohtaisia velvoitteita uusiutuvien energialähteiden käytölle koska on perusteltua olettaa, että Suomi etenee jo nykyisillä toimenpiteillä vuoden 2020 uusiutuvan energian käyttötavoitteeseen.

Pidättäytyminen säätämästä rakennuskohtaisesti uusiutuvien energialähteiden hyödyntämisvelvoitteesta on niin ikään hyvä ja kannatettava asia, eikä RILillä ole tältä osin huomautettavaa esitykseen.

Rakennuksessa käytettävä energia luokitellaan nykyisessä lainsäädännössä joko uusiutuvaksi omavaraisenergiaksi tai ostoenergiaksi. Uusiutuvalla omavaraisenergialla tarkoitetaan ympäristöstä vapaasti hyödynnettävää energiaa, joka tuotetaan kiinteistöön kuuluvalla laitteistolla. Kiinteistöön kuuluvaksi katsotaan sekä rakennukseen kiinnitetyt, että muualla saman kiinteistön alueella sijaitsevat laitteistot.

Toteamme, että esityksen mukainen taserajan määrittely sulkee pois useamman rakennuksen yhteisen energiajärjestelmän huomioon ottamisen.

Energiatehokkuus (117 g §)

Esityksen energiatehokkuutta koskevaan säännökseen (117 g §) ehdotetaan voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna useita muutoksia, jotka koskevat muun muassa energiamuotojen kertoimien käyttöä koskevan perussäännöksen sisällyttämistä lakiin, rakennuksessa käytettävien tuotteiden terminologista täsmennystä sekä energiatehokkuusvaatimusten soveltamisalaa ja siitä tehtäviä poikkeuksia koskevien säännösten tarkistamista EPBD-direktiivin mukaiseksi.

Ehdotetut täydennykset ja muutokset ovat tarpeen asiaa koskevien lukuisten säädösten selkeyttämiseksi, eikä RILillä ole näiltä osin huomautettavaa esitykseen.

Lisäksi haluamme painottaa, että esityksen perustelumuistioon kirjattu toteamus siitä, ettei uudella säännöksellä ole tarkoitus muuttaa olemassa olevaa oikeustilaa, vaan ainoastaan selkeyttää sen soveltamisalaa rakennusten korjaus- ja muutostyön tai rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksen yhteydessä on hyvin tärkeä. Samoin korostamme perustelumuistiossa todettua seikkaa, jonka mukaan velvollisuus parantaa energiatehokkuutta ei edelleenkään koskisi olemassa olevaa rakennusta, jossa parannus ei ole teknisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti toteutettavissa.

Säännösesitykseen sisältyy asetuksenantovaltuus energiatehokkuuden vaatimustasojen antamisesta rakennuksen käyttötarkoituksen perusteella. Valtuus koskisi myös luonnonvarojen säästeliään kulumisen ottamista huomioon vaatimustasoissa. Peruste täydennykselle on nykyisessä laissa, jossa edellytetään paitsi energian myös luonnonvarojen säästeliään kulumisen huomioon ottamista uutta rakennusta suunniteltaessa ja rakennettaessa.

Energian ja luonnonvarojen säästeliästä kulumista tarkastellaan elinkaariominaisuuksina niin, että rakennuksen resurssitehokkuus huomioidaan laajemmin kuin vain energian kulumisen osalta. Esimerkkinä perustelumuistiossa on käytetty massiivipuurakennuksia, joilla esitetään olevan sellaisia resurssitehokkuuden kannalta kestäviä elinkaariominaisuuksia, jotka voidaan ottaa huomioon energiatehokkuusvaatimuksista tarkemmin säädettäessä.

RIL katsoo, että resurssitehokkuuden ottaminen huomioon rakennusten elinkaariominaisuuksien arvioinnissa on tärkeää ja kannatettavaa. Resurssitehokkuuteen vaikuttavat useat eri tekijät valmistuksessa käytetystä energiasta ja sen aiheuttamista kasvihuonekaasu- ja muista päästöistä sekä syntyneiden jätteiden määrästä aina lopputuotteen kierrätettävyyteen asti. **Esitetty resurssitehokkuutta koskeva laajennus ei mielestämme saakaan asettaa rakennusmateriaaleja tulevaisuudessa eriarvoiseen asemaan.** Katsomme, että pakottavan normiohjauksen tulee aina olla vaikutuksiltaan sekä materiaali- että teknologianeutraalia.

Voimaantuloajankohta

EPBD-direktiivissä säädetään myös määräajoista, joilla lähes nollaenergiarakennuksiin tulee siirtyä. Direktiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että:

a) 31 päivään joulukuuta 2020 mennessä kaikki uudet rakennukset ovat lähes nollaenergiarakennuksia; ja

b) 31 päivän joulukuuta 2018 jälkeen uudet rakennukset, jotka ovat viranomaisten käytössä ja omistuksessa, ovat lähes nollaenergiarakennuksia.

Määräajat on jo tuotu kansalliseen lainsäädäntöön direktiivin sanamuodon mukaisina ympäristöministeriön rakennusten energiatehokkuudesta annetun asetuksen muutoksella 1/14.

Nyt käsiteltävänä olevien uusien säännösten on tarkoitus täsmentää ja tarkentaa näitä jo voimassa olevia säännöksiä siten, että voimaantuloajankohdaksi tulisi vuoden 2017 alku.

Edelleen ehdotetaan, että säännöksiä sovellettaisiin uuden rakennuksen rakentamista koskeviin rakennushankkeisiin, joita koskeva rakennuslupahakemus tulee vireille vuoden kuluttua uusien säännösten voimaantulosta (1.1.2018 jälkeen).

Näin olleen esityksen mukainen säädös muuttaisi voimassa olevaa määräystä eikä se sisältäisi direktiivin mahdollistamaa voimaantuloajankohdan porrastusta rakennusten käytön tai omistuksen mukaan.

RIL katsoo, että nyt lausuttavana olevan lainsäädännön voimaantulo tulisi säilyttää EPBD-direktiivi mahdollistamissa puitteissa.

Voimaantulon lykkääminen ja porrastaminen direktiivin mahdollistamalla tavalla on tarpeen, jotta uusien säädösten vaatimien uusien suunnittelu-, materiaali- ja tuotantoratkaisujen toiminnallisesta, teknisestä ja taloudellisesta laadusta voidaan varmistua riittävän luotettavasti. Lisäksi muutoksen tueksi tarvittava eri toimijoiden lisäkoulutus ja toimintatapojen sopeuttaminen sekä ohjeistus ja viestintä voidaan toteuttaa kattavammin, kun siirtymäaika on mahdollisimman pitkä.

Katsomme myös, että julkisilla tilaajilla on keskeinen rooli edellä kuvatun muutoksen edistäjänä ja uusien ratkaisujen pilotoijina. Näin ollen säädöksen käyttöönoton porrastus siten, että sitä sovelletaan aiemmin viranomaisten käytössä ja omistuksessa oleviin rakennuksiin, on hyvin perusteltu. Lisäksi lupaviranomaisen kannalta lupaprosessi on sama riippumatta siitä, kumman säännöspohjan määräyksiä sovelletaan. Näin ollen porrastuksesta ei aiheudun lisäkuormitusta lupaviranomaisen toimintaan.

Kunnioittavasti,
Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry

Helena Soimakallio
toimitusjohtaja